

I. občni zbor Učiteljskega doma v Ljubljani.

Obe poročili da predsednik na glasovanje — članstvo jih brez debate vzame na znanje, le tov. Plavšak pripomni k tajniškemu poročilu, da je društvo laškega okraja prišlo 5 deležev, a jih še ni plačalo.

Blagajnikovo poročilo na zadnjem občnem zboru.

(Poročal blagajnik Jos. Kobal.)

Ko smo 5. maja 1928 likvidirali društvo za zgradbo Učit. konvikta v Ljubljani in ustanovili zadružno Učiteljski dom z istim smotrom, sem vodil račune še nadalje s pomočjo starih knjig. Zaključil sem jih s koncem prvega polletja, t. j. 30. junija. S 1. junijem sem vpeljal po nasvetu Zveze slovenskih zadrug dvostavno (amerikansko) knjigo vodstva, ki je sicer komplicirano, vendar pa zato pregledno.

Ob zaključku knjig sem imel:

v ročni blagajni	430.61 Din
v poštini hranilnici je bilo	3.896.35 „
7970 zemljevidov je bilo	
vrednih	23.910.— „
167 vezanih izvodov »Igrice«	1.419.50 „
563 brošur, izvodov »Igrice«	3.378.— „
terjatev je bilo za	3.206.— „
inventar je bil vreden	700.— „
deleži pri Učiteljski tiskarni	
ter hranilnici in posojilnici	
Učit. konv.	387.50 „
naložb je bilo	392.882.03 „
vrednostni papirji (po kurzni vred.)	27.870.— „

Skupno premoženje . . . 458.079.99 Din

Vplačila na račun deležev so znašala . . . 2810.— Din

Ako odštejem to pasivno postavko, dobimo čisto imetje v znesku . . . 455.769.99 Din

Vse te postavke sem prenesel na novo poslovanje 1. julija 1928. Pravilnost prenosa je ugotovilo nadzorstvo.

Omenim naj, da sem v teku poslovnega leta prejel 30.000 Din, ki jih je darovala bivša državna zaloga šolskih knjig in učil iz čistega dobička. Učiteljska tiskarna je dala 2895 Din kot prispevek za prodane zvezke v prid Učit. domu, hranilnica in posojilnica Učit. konvikta v Ljubljani je votala iz čistega dobička 1000 Din, posojilnica v Logatcu 500 Din, trgovec Julij Klein 500 Din, Sokolski Savez 500 Din. Bodi izrečena na tem mestu navdenim dobrotnikom ponovna zahvala.

Zemljevidi in igrice.

Med letom sem prodal v celem 346 zemljevidov in 12 igrice. Ob koncu leta je bilo v zalogi še 7624 zemljevidov in 718 izvodov igrice. Stroški za igrice so kriti, pri zemljevidu je pa izguba. Ako bi naročila vsaka šola, ki je označena na zemljevidu, po nekaj izvodov, bi jih danes gotovo prodali že polovico in krili stroške. Priporočajte jih učencem!

Članstvo.

Po ustanovitvi zadruge je pristopilo 248 članov, ki so vplačali do konca poslovnega leta 6460 Din na račun deležev. Polno je vplačalo svoje deleže 34 zadrugnikov, 117 jih plačuje mesečno, 97 članov, ki so podpisali pristopno izjavo, ni plačalo še nič. (Danes se je to stanje nekoliko izboljšalo). Prosim vse one, ki so podpisali pristopnico, naj vendar enkrat začno plačevati.

Stara vplačila.

Po členu 10. odstavka 3. je priznalo našelstvo na izrecno željo nekaterih članov na račun deležev večja vplačila iz zadnjih let iz fonda likvidiranega Učit. konvikta.

Promet.

Celokupni denarni promet zadruge je znašal v 1. poslovnem letu 1.984.843.80 Din.

Upravni stroški.

Ako sem hotel začeti z novim poslovanjem, je bilo treba naročiti nove knjige. Treba je bilo izplačati tudi nekaj potnin. Stroški za to so znašali 1830.04 Din.

Naložbe in obresti.

Ves denar je plodonosno naložen v Mestni hranilnici ljubljanski in pri hranilnici in posojilnici Učit. konvikta v Ljubljani. Oba zavoda obrestujeta uloge po 7%. Vrednostni papirji so varno shranjeni v blagajni hranilnice in posojilnice Učit. konvikta. Obresti naloženega denarja, realizirani kuponi 7% drž. investicijskega posojila in dividenda so znašali . . . 29.219.53 Din

Vrednostni papirji.

Tekom let je darovalo učiteljstvo za svoj dom 256 obveznic 7% drž. investicijskega posojila v nominalni vrednosti . . . 32.600 Din

1 zavarovalno polico za . . . 500 „

Skupaj . . . 33.100 Din

Ako bi pa ob koncu poslovnega leta te efekte realizirali, bi prejeli zanje po kurzni vrednosti le . . . 27.984 Din

Čisti dobiček

od prodanega blaga je znašal . . . 752.25 Din

Bilanca koncem poslovnega leta.

Gotovina v blagajni	1.136.86 Din
Blago v zalogi	27.595.— „
Naložbe	427.390.91 „
V poštini hranilnici	401.06 „
Dolžniki	4.276.40 „
Vrednostni papirji	27.984.— „
Deleži pri Zvezi, Učit. tisk. in hran. in pos. U. K.	887.50 „
Inventar	630.— „

Skupaj . . . 490.301.73 Din

Ako odštejem od tega na račun deležev vplačani znesek znaša čisto imetje koncem poslovnega leta 1928 . . . 483.841.73 Din

Zaključek.

Za zaključek poudarjam, da je poslovanje pregledalo nadzorstvo in našlo vse v popolnem redu. Poudarjam to zato, ker razburjajo nekateri učitelji nezadružniki zadrugnike in dobrotnike z raznimi tendencioznimi vestmi, da prihajajo nato razburjeni k meni in izprašujejo, kje je njihov denar, ki so ga vplačali.

Vse tiste »prijazne« tovariše pozivam tu javno, da si ogledajo poslovne knjige, iz katerih se lahko prepričajo o pravilni vknjižbi vseh vplačil. Lahko je kritizirati izza plota in obrekovati pošteno delo, težko pa je obrekovanemu zopet vrniti čast in pošteno ime.

Tov. Pelko poda poročilo nadzorstva, ki se je v svoji seji dne 27. aprila 1929 sledeče konstituiralo: Macarol Josip, šolski uprav. v Šmartnu pod Šmarno goro, načelnik, Žagar Stanislav, šolski uprav. v Dobravi pri Podnartu, zapisnikar, in Pelko Matija, član.

Nadzorstvo je pregledalo vse knjige in priloge ter našlo vse v najlepšem redu.

Tov. Jos. Kobalu, blagajniku, se izreče zahvala.

Zapisnik ustanovnega občnega zbora se na predlog Kar. Štravsca ne čita.

Tov. Brezovar kritikuje, ker da Učit. tiskarna od svoje zaloge trgovcem 25%, šolam pa le 10%.

Predsednik J. Lapajne poziva, naj se članstvo poprime efekte loterije, ki se bo uvedla, naj se spomni pri mladinskih igrah samo sebe in daruje del čistega dobička Učiteljskemu domu.

Od logaškega učiteljskega društva je bil podan predlog, naj bi vse organizirano učiteljstvo UJU plačalo enkratni letni prispevek 5 Din za Učit. dom.

Predlog je bil dan na glasovanje in soglasno sprejet. Kako se bo izvršil, je odvisno od zavednosti učiteljstva.

Ker ni nikakih samostojnih predlogov, zaključil predsednik ob 10. uri občni zbor.

ki jo hočejo še za eno nadstropje dvigniti, da bo lahko potem vse učiteljstvo stanovalo v šoli. Sedaj pa, dokler tega še nimamo, pa nam je dala občina na razpolago lepa solnčna stanovanja vsem za zmerno ceno in še celo razsvetljava in kurjavo zastoni.

Ravno za božične praznike smo dobili naš radio. Ker pa pri šoli antena še ni bila postavljena, ga je instaliral šolski odbor začasno samo za preizkušnjo pri gdč. Urški, kateri se je ravno takrat njen aparat nekaj potrl in je bila seveda še vesela, da je takoj hitro in poceni prišla do nadomestila za ta čas, da bo njen aparat zopet popravljen. Preizkušnja se je prav dobro obnesla. To ve tudi gdč. Urška, ki je imela cele božične praznike vedno polno sobo radovednih poslušalcev in je osobito učiteljstvu posebno naklonjena. Po treh tednih je tudi že šola imela svojo anteno in radio smo prav slovesno prenesli od gdč. Urške v šolo. Za drugi dan ob 11. uri smo določili slovesno otvoritev našega radia. Vsi učitelji in učiteljice so porabili oni dan eno učno uro v to, da so učencem razložili pomen in bistvo radia. Točno ob 11. uri pa se je zbrala vsa mladina s svojim učiteljstvom v razredu, kjer se je zvočnik nahajal. Učencem povedmo, da bodo slišali koncert iz Budimpešte. Učenci nestrpno pričakujejo, toda zvočnik se ne gane in molči. Ker pa se je aparat nahajal v sosednji sobi, namreč v pisarni, smo mislili, da ni slišal našega znaka, da naj že prične z radio muziko. Kako pa smo bili

Anketa o kmetskem (nadaljevalnem) šolstvu.

Oblastni komisariat ljubljanske samouprave je priredil dne 19. in 20. t. m. anketo voditeljev in voditeljic kmetskih (nadaljevalnih) šol, ki ji je predsedoval g. dr. Milavec. Prvi dan se je vršila oja anketa z namenom, da pripravi gradivo za širšo dne 20. junija. Širše ankete se je udeležilo 43 voditeljev in voditeljic kmetskih (nadaljevalnih) šol in prisostvoval ji je tudi zastopnik velikega župana kmetijski svetnik Trampuš ter ravnatelj kmetijske šole na Grmu inž. Podgornik, kot zastopnik kmetskega stanu pa gospod Lovrač iz Lzlake, ki je v svojem pozdravu podčrtal pomen kmetskega šolstva za gospodarski napredk slovenskega kmeta. Gospod oblastni komisar, ki se je udeležil ožje ankete je bil drugi dan službeno nujno za držan.

Predsednik je v svojem poročilu podal kratko sliko sedanjega stanja tega šolstva v ljubljanski oblasti. Prijavljenih je bilo oblastnemu komisariatu 29 kmetskih šol za fante in 15 za dekleta s skupnim številom obiskovalcev 500 za prvo in 211 za drugo vrsto šol. Povprečno so znašali izdatki oblastne samouprave za eno kmetsko šolo za fante 2500 Din, za eno za dekleta 4880 Din. Pri slednjih je treba računati enkratno podporo za nabavo kuhinjske opreme. Skupno je izdala oblastna samouprava za kmetsko šolstvo okroglo 170.000 Din, pri čemer so všeti razen honorarjev za učiteljstvo tudi stroški za potnine, tečaje in drugo.

Po poročilu predsednika so zborovali učitelji in učiteljice ločeno, da razpravljajo o notranjem šolskem delu, o raznih problemih tega šolstva in svojih izkušnjah pri ustanavljanju in vodstvu teh šol. Tov. Josip Dolgan je v svojem uvodnem referatu začrtal idejno smer in naloge tega šolstva s stališča prak-tika in pedagoga, nakar se je razvila obširna debata in so posamezni voditelji poročali o svojem delu in svojih težnjah. Enako se je vršilo zborovanje učiteljic, kjer je podala uvodni referat tovarišica Dolganova. Tovariši so imeli sprčo liberalnosti predsednika priliko, da so svobodno povedali vse, kar jih je težilo in so imeli na srečo. Tovarišice so si izbrale predsednico same, in sicer tovarišico Pleveljevo.

Popoldne se je nadaljevalo skupno posvetovanje pod predsedstvom dr. Milavca. Namenjeno je bilo obravnavi pravilnika, in so se v predloženi projekt vnesle nekatere dopolnitve in spremembe. Anketa se je izrekla za to, da se imenuje predmetna šola kratko »kmetska šola«. Ob koncu so bile sprejete kot rezume izraženih želji in misli sledeče resolucije, ki jih je redigiral med od-morom poseben odbor.

Predlogi sprejeti na anketi učiteljev in učiteljic kmetskih šol, prirejeni po oblastnem komisariatu v Ljubljani, dne 20. junija 1929.

Predlogi splošnega značaja.

I.

Z zadoščenjem jemljemo na znanje ugovitve predsednika ankete, da je bil v splošnem uspeh kmetskih šol, tako fantovskih in dekliških, prav razveseljav in so nekatere šole dosegle izborne uspehe, da je torej ta nova institucija dokazala svoj pomen za obrazbo in gospodarski napredek našega kmetskega ljudstva.

II.

Z ozirom na prosvetni program ministrstva, v kolikor je bil objavljen v časopisju, izražamo svoje prepričanje, da je za razvoj kmetskega nad. šolstva v Sloveniji v započeti smeri neobhodno potrebno, da se pusti oblastnim samoupravam potrebna široka kompetenca za organizacijo tega šolstva.

Ko to ugotovljamo, pa moramo hkratu odločno zahtevati, da se pravni položaj tega šolstva in pravno razmerje njegovega učiteljstva napram oblastni samoupravi čimprej uredi in da se pri tem naše upravičene zahteve upoštevajo.

III.

Pri ustanavljanju kmetskih nad. šol, njih obisku in kritju stvarnih potrebščin smo poznavali, da je uspeh dostikrat odvisen od podpore, ki jih učitelj(ica), oziroma šola dobiva

od raznih javnih činiteljev v občini in okraju, bodi, da je ta podpora samo moralnega značaja. Dogaja se, da se šola samo zato ne more ustanoviti, oziroma uspevati, ker ti činitelji stvari ne podpirajo. Zato prosimo gospoda komisarja oblastne samouprave, da poskrbi v lastnem delokrogu ali s posredovanjem duhovske, politične in prosvetne oblasti, da bodo krajevni činitelji kmetsko nad. šolstvo z vso svojo avtoriteto podpirali.

V splošnem je za zdrav razvoj tega šolstva potrebno složno sodelovanje vseh prizadetih činiteljev potrebno zlasti, da se vse učiteljstvo enodušno zavzame za stvar in v vsemu posveti novi nalogi. Zato je največjega pomena, da vlada razmerje pravega upanja med učiteljstvom in onimi, ki imajo vodstvo tega šolstva v rokah.

IV.

Uspeh kmetske nad. šole je v največji meri odvisen od tega, da učitelj svojo nalogo pravilno pojmuje, da je zanjo pripravljen in usposobljen. Ne zadostuje samo, da učno snov obvlada, on mora tudi v pedagoškem in metodičnem oziru biti kos svoji nalogi, ki je druga kot na osnovni ali ponavljalni šoli. Šola predstavlja neko delovno občestvo ali šolsko občino, ki se sama upravlja in vsa vzgojna smer in učni postopek se mora temu dejstvu prilagoditi. Pouk je neobvezen in učitelj mora znati prikleniti učence nase. Ozi-rati se mora na krajevne razmere in potrebe ter predizobrazbo učencev. Ves stvarni pouk mora biti vzgojno usmerjen, vzgojnim nalogam in ciljem te šole je treba posvečati največjo skrb, pri čemer se mora učitelj(ica) zavedati pomena lastnega zgleda. Učitelj je naloga je, da upelje učenca v poklicno življenje in spoznavanje njegovih nalog kot občana in zavestnega člana kmetskega in narodnega občestva. Šola naj se razvije v središče vsega vzgojno-prosvetnega in kmetsko-skrb-stvenega dela v srenji ter v najboljšo oporo kmetijsko-pospeševalne službe kmetijskih strokovnjakov in oblasti.

Spričo tako velike in odgovorne naloge učitelja in učiteljice ne gre, da bi ju pustili pri njunem delu brez duhovne opore in vodstva, brez navodil in brez učenih pripomočkov. Učiteljstvo rabi neko centralo kamor se lahko vsak čas zaupno obrača, odkoder dobiva potrebno pomoč, kjer najde polno razumevanje za svoje težnje. Zato smatramo kot neobhodno potrebno, da se ustanovi pri oblastnem komisariatu samostojen referat za kmetsko nad. šolstvo in se poveri osebi ki se lahko posveti popolnoma in edino tej nalogi, ki pa ima tudi vse pogoje, da lahko postane duhovni vodnik in svetovalec učiteljstva, za kar je potrebno, da globoko pojmuje naloge tega šolstva, da ima širok pogled na celotne probleme našega kmetstva in že kot osebnost predstavlja neko duhovno avtoriteto. Nadzornika odklanjamo. Današnje stanje smatramo kot provizorično in trajno ne-vzdržno.

Potrebna je nadalje temeljita priprava učiteljstva za delovanje na teh šolah, ki se mora vršiti z ozirom na označene njegove naloge v treh smereh: v strokovno-kmetijski oziroma gospodinski, v ljudsko-pedagoški in socialno-politični ter v pedagoško-metodično praktični. Za to pripravo je treba vsaj določena leta in ne moremo si je predstavljati brez lastnega zavoda z internatom in zemljiščem. Le glede starejšega učiteljstva mora biti dopustno, da si z ozirom na svoje življenjske in praktične izkušnje pridobijo usposobljenost v krajših tečajih. Zavod kakor si ga zamišljamo bi moral postati središče vsega našega delovanja v področju kmetskega nad. šolstva in ljudske prosvete med našim kmetskim ljudstvom.

Predlogi specialnega značaja.

I.

Odseku za nad. kmetsko šolstvo pri pos-verjeništvu UJU v Ljubljani izrekamo svoje priznanje za njegovo prizadevanje v področju kmetskega nad. šolstva in želimo, da se predlogi organizacije pri vseh dalekosežnejših ukrepih glede tega šolstva upoštevajo in se jo vabi k sodelovanju.

LISTEK.

Naš radio.

Kakor sem čital v časopisih, je naša šola prva, ako ne prva pa vsaj ena izmed prvih v ljubljanski oblasti, ki si je nabavila svoj radio aparat. Imamo ga šele 6 mesecev, vendar smo dosegli z njim že lepe uspehe. Hočem Vam pa o teh lepih uspehih malo več poročati, ker mislim, da je še mnogo takih šol, oziroma šolskih vodstev, ki si mislijo nabaviti radio v učne svrhe, samo, da jih sedaj od tega koraka še zadržujejo pomisleki, ali se bo to tudi res obneslo, ali ne. Bodite uverjeni, da je to eno izmed najboljših učil in čisto gotovo Vam ne bo žal tisočakov, ki jih boste odšteli zanj.

Bral sem, da se je našel nekje še celo tako poštreden učitelj, da je šel agitirat oziroma beračit od hiše do hiše ter s tem pripomogel šoli, a obenem tudi celi občini do radio aparata. Tega seveda pri nas ni bilo treba. Naš šolski odbor je šoli tako uslužen, da nam ga je še ponujal, tako, da smo se ga morali, seveda radi lepšega, še malo braniti. Še posebej pa moram omeniti in pohvaliti naš šolski odbor, ki kaže mnogo razumevanja, ne samo za šolo, ampak tudi za učiteljstvo samo. Napravljen je že načrt, da bodo že v letošnji pomladi pričeli s prezidavo šole,

razočarani, ko nam od tam sponoči, da se na vse načine trudi in navija, pa da ne spravi nobenega glasu iz aparata. Čakamo, čakamo, ker pa le ni bilo nič, objasnimo otrokom, da je včasih zrak takšen, da se ne sliši. Hoteli smo vseeno ugoditi otroški radovednosti in smo jih ob 12.30 uri zopet zbrali v dotični razred, uverjeni, da bomo ljubljansko postajo čisto sigurno slišali. Toda, na žalost, tudi sedaj ni bilo nič. Zvočnik se ni dal omečiti in je trdovratno molčal. Pregledali smo ponovno vso instalacijo in šele po dolgem iskanju in uganjanju prišli do zaključka, da je akumulator prazen. Dali smo akumulator napolniti in slovesna otvoritev, dasi malo zakasnjena, se je prav lepo posrečila. Da pa se take neprijetnosti, da bi nam radio ne funkcioniralo, znebimo, nam je pripomogel takoj šolski odbor, ki nam je kupil še en akumulator, tako, da imamo sedaj vedno enega napolnjenega v rezervi.

Upravljanje radia pa potrebuje tudi gotovega znanja in spretnosti. Za prilastitev te spretnosti smo sicer morali imeti par po-učnih sestankov, kar pa je vsekakor bolje, sicer bi potrebovali še enega učitelja kot radio-navijalca. Sestavili smo tudi že radio odbor. Vsak dan mora eden izmed tega odbora, poleg svoje redovne učiteljske službe, opravljati zvečer še službo radio-navijalca. Tako se vrstimo, kar tudi ni pretežko, ker število radio-navijalcev presega število 10. Največ težav pa imamo z gospodično, ki pravi, da ji gre radio ravno tako na živce, kakor lopu-

tanje z vrati. Ni čudno, da je ona na radio precej huda, sklenila je celo, da ga bo bojkotirala. Po njenem mnenju bi bilo veliko boljše, da bi se za oni denar vsem otrokom nabavilo copate, da bi ne bilo slišati v odmorih toliko tega večnega letanja in razbijanja.

Da bo imela šolska mladina čim več koristi od radia, smo določili za vsak razred posebej en dan v tednu, da sme od 12. ure dalje na radio. Na tak način dan navadno noben učenec ne manjka. Škoda le, da se od-daja ta čas navadno le reproducirana glasba. Kajti zvečer je za otroke že prepozno in prav bi bilo, da bi »Radio uprava« to upoštevala in tudi včasih kak dopoldne namenila šolarjem.

Kaj šolarji najraje poslušajo, je težko povedati. Nekateri zelo ljubijo muziko, a drugi bi pa vedno najraje poslušali samo Milčinskega. Lepe pravljice na otroke izvrstno učinkujejo. Obenem pa so tudi izbori no borbeno sredstvo proti »šund« literaturi (Mussolino! itd.), ki se je pri nas prav bo-hotno razpasla. Otroke pa tudi čisto nič ne moti, ako jim za to radio-uro preskrbiš še kakega drugega dela in jim prineseš košaro fižola, da ga zluščijo. Za spremembo v delu pa morajo drugič prinesiti deklice s seboj raztrgane nogavice, da jih zakrpavajo, dečki pa izdelujejo predmete, ki so se jih učili izdelovati pri rokotornem pouku. Vse pač po principih moderne delovne šole! Tako skrbimo za razvedrilo duše in telesa. Seveda se moramo tudi v tem oziru držati gotovih mej.